

STAATSCOMMISSIE VOOR HET INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

Secretariaat: Spui 186 - 2511 BW 's-Gravenhage
tel (070) 3460974 - fax (070) 3625235 - e-mail iji@worldonline.nl

Commissie van Advies
voor de zaken betreffende de burgerlijke
staat en de nationaliteit
t.a.v. mevr.mr. M.L Brunetti (secretaris)
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

's-GRAVENHAGE, 23 augustus 2006

Geachte mevrouw,

1. Bij brief van 26 april 2002 heeft u, namens de Commissie van Advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit (hierna: de Commissie van Advies), de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht, verzocht haar visie te geven over de toepassing van artikel 5a lid 1 van de Wet conflictenrecht namen. Daarbij gaat het de Commissie van Advies om de vraag of in alle gevallen de naam wordt geaccepteerd die in de buitenlandse akte is opgenomen of dat daarvan in sommige gevallen moet worden afgeweken. In dit verband wijst de Commissie van Advies erop dat in de literatuur over deze vraagstelling geen eenduidige opvatting bestaat. De Staatscommissie hecht er aan naar voren te brengen dat, wanneer in de praktijk van de ambtenaar van de burgerlijke stand onduidelijkheid bestaat over de uitleg van een wetsartikel, de zaak aan de rechter kan worden voorgelegd en, zo nodig, aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad verzocht kan worden cassatie in het belang der wet in te stellen (artikel 78 lid 1 en lid 6 Wet RO). Dit neemt niet weg dat de Staatscommissie het verzoek van de Commissie van Advies, dat kennelijk bedoeld is om richting te geven aan de praktijk van de ambtenaar van de burgerlijke stand, gaarne in behandeling heeft genomen.

2. De Staatscommissie heeft uw adviesaanvraag in handen gesteld van de Subcommissie Personen- en familierecht¹. Deze Subcommissie heeft een concept-advies opgesteld, dat in de plenaire vergadering van 31 augustus 2002 is vastgesteld.

3. De Staatscommissie begrijpt dat de uitleg van de in artikel 5a lid 1 opgenomen bewoordingen “...een en ander met inachtneming van ter plaatse geldende regels van internationaal privaatrecht ...” de kern vormt van de door de Commissie van Advies aangesneden

¹ De Subcommissie Personen- en familierecht is als volgt samengesteld: L. Strikwerda (voorzitter), A.V.M. Struycken, J.K. Franx, H.U. Jessurun d’Oliveira, I.S. Joppe, D.H. Beukenhorst, F.A.A. Duynstee, R. Kotting en E.N. Frohn (secretaris) alsmede D. van Iterson (ministerie van Justitie).

problematiek. Betekent deze passage dat de Nederlandse ambtenaar van de burgerlijke stand ambtshalve moet nagaan welke verwijzingsregels door de buitenlandse ambtenaar zijn toegepast en of aldus op de juiste wijze de naam is vastgesteld? Daarmee houdt verband de vraag of erkenning wegens strijd met de openbare orde dient te worden geweigerd indien het buitenlandse internationaal privaatrecht op onjuiste wijze is toegepast. De Staatscommissie meent dat deze vragen ontkennend moeten worden beantwoord. Zij heeft daartoe het volgende overwogen.

3.1. In algemene zin kan worden vastgesteld dat naar de huidige stand van het Nederlandse internationaal privaatrecht bij de erkenning van in het buitenland tot stand gekomen rechtsfeiten en rechtsverhoudingen de conflictenrechtelijke toets, een toetsing aan het eigen conflictenrecht, op bepaalde rechtsgebieden in beginsel niet (meer) wordt aangelegd.² Een recent voorbeeld hiervan is artikel 10 lid 1 van de Wet conflictenrecht afstamming van 14 maart 2002 (Stb. 2002, nr. 153).³ Ingevolge deze bepaling worden buitenlandse rechtsfeiten en rechtshandelingen, waarbij familierechtelijke betrekkingen zijn vastgesteld of gewijzigd, zonder conflictenrechtelijke toets erkend, indien deze door de bevoegde autoriteit zijn neergelegd in een overeenkomstig de plaatselijke voorschriften opgestelde akte. Deze regel spoort met de door de doctrine in brede kring geaccepteerde regel betreffende de erkenning buiten verdrag van buitenlandse rechterlijke uitspraken: ook hierbij wordt geen conflictenrechtelijke toets aangelegd.⁴

De Staatscommissie meent dat de toets aan het toegepaste buitenlandse conflictenrecht, ook achterwege dient te blijven. Noch aan de wet, noch aan de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II 1997-1998 25 971, nr. 3), kan enige indicatie worden ontleend dat in de wet een verplichting besloten zou liggen om te toetsen of buitenlandse regels van internationaal privaatrecht op de juiste wijze zijn toegepast. In dit verband bepaalt artikel 5a Wet conflictenrecht namen dat de erkenning niet wegens strijd met de openbare orde kan worden geweigerd op de enkele grond dat een ander recht is toegepast dan uit deze wet zou zijn gevolgd. Naar het oordeel van de Staatscommissie kan deze bepaling in elk geval niet aldus worden gelezen dat het interne Nederlandse namenrecht “van openbare orde” zou zijn, in die zin dat dat recht van toepassing is op Nederlanders ook indien hun naam reeds in het buitenland is vastgesteld en geregistreerd. De taak van de Nederlandse ambtenaar beperkt zich in haar opvatting in beginsel tot de toetsing van de vraag of de buitenlandse akte door een ter plaatse bevoegde autoriteit overeenkomstig de ter plaatse geldende voorschriften ter zake van registratie is opgemaakt. Niet-erkenning wegens strijd met de openbare orde zal slechts aan de orde kunnen komen in exceptionele gevallen, bijvoorbeeld wanneer het politiek of religieus gevoelige of onwelvoeglijke namen betreft.

De Staatscommissie tekent hierbij nog aan dat wanneer in de vorenbedoelde passage van artikel 5a lid 1 een voor de ambtenaar van de burgerlijke stand ambtshalve te hanteren buitenlandse conflictenrechtelijke toets zou worden gelezen, zulks een zware opgave voor de ambtenaar zou betekenen. Immers, niet alleen zou moeten worden nagegaan wélke conflictregel is toegepast,

2 De Staatscommissie verwijst in dit verband naar het door haar voorgestelde artikel 10 Algemene Bepalingen Wet IPR betreffende de erkenning of bescherming van verkregen rechten (fait accompli). (Advies aan de Minister van Justitie van 1 juni 2002; het advies is te vinden op de website van het ministerie van Justitie: www.justitie.nl). Artikel 10 luidt als volgt: Indien aan een feit naar het recht dat volgens het internationaal privaatrecht van een betrokken vreemde staat toepasselijk is, rechtsgevolgen toekomen, kunnen daaraan, ook als zulks zou afwijken van het naar Nederlands internationaal privaatrecht toepasselijke recht, in Nederland dezelfde rechtsgevolgen worden toegekend voor zover de niet-toekenning van zodanige gevolgen een onaanvaardbare schending zou zijn van het bij partijen levende gerechtvaardigde vertrouwen of van de rechtszekerheid.

3 Zie reeds artikel 50 lid 1 van de Schets van een Algemene Wet betreffende het internationaal privaatrecht, 1992.

4 Zie L. Strikwerda, Inleiding tot het Nederlandse Internationaal Privaatrecht, (2000), blz. 264. Zie voorts artikel 9 Wet conflictenrecht afstamming

maar ook zou moeten worden vastgesteld van welke gegevens de buitenlandse ambtenaar is uitgegaan en welke correctiemechanismen (zoals de realiteitstoets bij verwaterde nationaliteit) hij mogelijk heeft toegepast.

3.2. Voorts wijst de Staatscommissie op onwenselijke effecten van niet-erkenning: “hinkende documenten” of ‘hinkende administratie” in de verhouding tot het land van herkomst van de akte kunnen het gevolg zijn. Betrokkenen zouden in Nederlandse documenten en in de Nederlandse administratie onder een andere naam worden vermeld dan in de buitenlandse bescheiden zoals opgemaakt in het land van herkomst. Wijziging van de naam als gevolg van de niet-erkenning van de in het buitenland vastgestelde naam kan bij betrokkenen op grote weerstanden stuiten, zeker wanneer de juistheid van de naam door hen zelf niet wordt betwist

4. De adviesaanvraag van de Commissie van Advies heeft in het bijzonder betrekking op een Spaanse geboorteakte waarin een Nederlands kind is geregistreerd met de gecombineerde geslachtsnaam van de vader en de moeder en niet met de geslachtsnaam van de vader. In dit verband merkt de Staatscommissie op dat de Spaanse ambtenaar zich in dit voorbeeld niet lijkt te houden aan de verdragsregels (zowel Nederland als Spanje is partij bij het CIEC Namenverdrag 1980). Het standpunt van de Staatscommissie over dit geval is niet anders dan hiervoor in het algemeen is aangegeven. Ook indien het vermoeden bestaat dat het verdrag niet op de juiste wijze is toegepast, dient de in de akte opgenomen naam als zodanig te worden overgenomen. De Staatscommissie wijst in dit verband voorts op de mogelijkheid om bij eventuele systematische schending van het verdrag langs diplomatieke weg contact op te nemen met de Spaanse autoriteiten. Het niet-erkennen van een in een buitenlandse akte vastgelegde naam lijkt de Staatscommissie niet de juiste wijze om een mogelijke verdragsschending door een buitenlandse ambtenaar te redresseren. De Staatscommissie meent dat het aan de betrokkene(n) is om in het buitenland actie te ondernemen wanneer hij (zij) van mening is (zijn) dat bij het vaststellen van de naam fouten zijn gemaakt.

5. De Staatscommissie heeft zich nog gebogen over de vraag welke betekenis dan wél aan de desbetreffende passage in artikel 5a lid 1 kan worden toegekend. Naar de mening van de Staatscommissie is de functie van de passage “...*een en ander met inachtneming van ter plaatse geldende regels van internationaal privaatrecht ...*” niet om de ambtenaar van de burgerlijke stand aan te sporen om het buitenlandse internationaal privaatrecht op een juiste toepassing te toetsen, maar om aan te geven dat de buitenlandse ambtenaar ánder internationaal privaatrecht (niet Nederlands internationaal privaatrecht) toepast. Hiermee wordt gesignaleerd, dat de buitenlandse ambtenaar ook kan komen tot toepassing van ander recht dan zijn eigen recht of een ander recht dan het recht dat zou zijn toegepast naar Nederlands internationaal privaatrecht. Aldus beoogt deze passage aan te geven dat het Nederlandse internationaal privaatrecht als het ware teruggedeest.

Samengevat meent de Staatscommissie dat in de in artikel 5a lid 1 opgenomen bewoordingen “...*een en ander met inachtneming van ter plaatse geldende regels van internationaal privaatrecht ...*” niet een ambtshalve toetsing van het buitenlandse internationaal privaatrecht door de ambtenaar van de burgerlijke stand besloten ligt.

Afschrift van dit advies is verzonden naar de minister van Justitie.

Namens de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht, tekenen met de meeste hoogachting,

E.N. Frohn
Secretaris

A.V.M. Struycken
voorzitter